

Rett til innsyn og unntak fra offentlighet

Arkivforum 13. februar 2013

Anne Marie Snekvik
juridisk seniorrådgiver
Studieavdelingen
NTNU

- Ny offentlighetslov trådte i kraft 1. januar 2009
- Erstattet loven fra 1970
- Forskrift til loven, kgl.res. 17. oktober 2008

Bakgrunn/forarbeider:

- NOU2003:30 Ny offentlighetslov
- Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) – regjeringens forslag til ny lov
- Veileder til loven – på Justisdepartementets nettsider

- NTNU har laget en veiledning for intern bruk ved NTNU
- Er tilgjengelig på ePhorte-sidene

Lovens formål

- Egen formålsbestemmelse
 - Åpenhet- og gjennomsiktighet
 - Styrke informasjons- og ytringsfrihet
 - Demokratisk deltaking
 - Rettssikkerhet
 - Tillit til det offentlige
 - Kontroll fra allmennheten

viktig for tolkningen av de øvrige bestemmelsene

Litt generelt

- Retten til innsyn ble styrket med loven fra 2009
- Strengere vilkår for unntak
- Kan kreves innsyn i en bestemt sak eller i rimelig utstrekning i saker av en bestemt art

Lovens virkeområde

- Stat, kommune, fylkeskommune

Loven gjelder også for selskap der det offentlige har en eierandel som gir mer enn halvparten av stemmene eller gir rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene i det øverste organet

f.eks TTO og NTNU Samfunnsforskning, men dokument om forskning er unntatt for dem slik at en vesentlig del av deres dokumenter ikke vil bli omfattet

Hovedregel – rett til innsyn

- «alle» har rett til innsyn
- I saksdokumenter, journal og lignende registre
- Men en god del unntak
- Skal alltid vurdere *merinnsyn*
- Merinnsyn bør gis dersom hensynet til offentlig innsyn veier tyngre enn behovet for unntak

Er det et reelt og saklig behov for å nekte innsyn?

Saksdokument

- Dokument som er:
- kommet inn
- lagt frem
- oppretta og sendt ut
- ferdigstilt
- Må gjelde ansvarsområdet eller virksomheten til organet

Krav om innsyn

- Skriftlig eller muntlig
- Bestemt sak eller i rimelig utstrekning saker av en bestemt art
- Gis uten «ugrunnet opphold»
- Selvstendig vurdering hos *mottakerorganet*

Hvordan gi innsyn

- Kan kreve papirkopi eller elektronisk kopi
- Organet avgjør
- Unntak fra rett til elektronisk kopi – immaterielle rettigheter
- Gratis innsyn

Avslag og klage

- A ber om innsyn
Hvis ikke svar innen 5 arbeidsdager så regnes det som avslag som kan påklages
- A får avslag
Avslag - skriftlig, skal vise til hvilken bestemmelse (ledd, bokstav, nummer) som er grunnlaget for avslaget
- A kan be om nærmere begrunnelse
Skal få begrunnelse innen 10 arbeidsdager
- A kan klage på avslaget
- Hvis NTNU opprettholder avslaget, skal klagen behandles av Kunnskapsdepartementet

Databaser

- § 9
- Innsyn i sammenstilling fra databaser
 - forvaltningen kan bli pliktig til å lage et nytt dokument
 - opplysningen må finnes elektronisk lagret
 - må finnes i organets database
 - må kunne gjøres med enkle fremgangsmåteraktuelt mtp. å sette sammen statistiske opplysninger
- omtvistet om bestemmelsen gjelder personopplysninger

Tilgjengeliggjøring på internett

- forskriften § 7
- Kan gjøre dokument tilgjengelig på internett
- Unntak
 - taushetsbelagte opplysninger
 - sensitive personopplysninger
 - personnummer, fødselsnummer, studentnummer
 - opplysninger om lønn
 - materiale som tredjepart har har immaterielle rettigheter til

Unntak fra innsynsrett

- Taushetsbelagte opplysninger, § 13
skal unntas
- Interne dokumenter, § 14, § 15
kan unntas
- Dokumentets/opplysningenes innhold, §§17-26
kan unntas
- Noe strengere krav til unntak etter 2009

Taushetsbelagte opplysninger

- § 13
- Opplysninger som i lov eller i medhold av lov er undergitt taushetsplikt *skal* unntas
- Skal vise til aktuell lovbestemmelse som sier at opplysningene er taushetsbelagte
- May Liz gir skal gi en detaljert gjennomgang av hva som anses som taushetsbelagte opplysninger

Eksamensbesvareelser, karakterer, vitnemål

- § 26 gir adgang til unntak
- Svar til eksamen eller prøve
- Eksamensoppgaver – til eksamen er holdt
- Kan gjøre unntak for karakterer og vitnemål, men anses ikke taushetsbelagt

Vi anbefaler at unntaksadgangen benyttes ut fra personvern hensyn

- Opplysninger om hvem som skal få en pris kan unntas inntil prisen er tildelt

Fødselsnummer

- Ny bestemmelse fra desember 2011 - § 26, 5. avsnitt
- kan gjøres unntak fra innsyn for fødselsnummer og nummer med tilsvarende funksjon
- Studentnummer - tilsvarende

Forskningsideer

- kan gjøres unntak fra innsyn for opplysninger om forskningsideer og forskingsprosjekt i sak som gjelder økonomisk stønad eller rådgivning frå det offentlige i sammenheng med forskingsprosjekt
- f.eks korrespondanse med Forskningsrådet

Forskning

- Kan være taushetsbelagt etter forv.loven, § 13, 1 nr 2
 - opplysninger om tekniske innretninger, ”forretningshemmeligheter”
 - opplysninger fra oppdragsgivere

melding om patenterbare oppfinnelser

- Forskningsideer og forskningsprosjekter i sak om økonomisk stønad eller rådgivning fra det offentlige ifb forskningsprosjekter kan unntas etter § 26

Tilsettingsaker

- § 25
- Dokument i sak om ansettelse eller forfremmelse i offentlig tjeneste *kan* unntas
- Søkerlister kan ikke unntas
- Kan gjøres unntak for opplysninger om en søker hvis vedk. ber om det, og vedkommende har fått det etter en vurdering
- Skal legge vekt på om det knytter seg særlig offentlig interesse til stillingen
- Skal i utlysningen gjøre oppmerksom på at opplysninger om søkeren kan bli gjort offentlige selv om søkeren har bedt om unntak
- Søkeren skal varsles hvis anmodningen ikke blir tatt til følge

Det offentliges forhandlingsposisjon

- § 23
- *Kan* unnta opplysninger hvis det er *påkrevd* av hensyn til en forsvarlig gjennomføring av vedkommende organs økonomi-, lønns- eller personalforvaltning
Vern av det offentliges konkurransesituasjon / forhandlingsposisjon
- Unntak må være *påkrevd*
- Unntaket gjelder *opplysninger*, ikke hele dokument

Eks. kontraktsinngåelser, generell korrespondanse ifb. lønnsforhandlinger, drøftinger med organisasjonene, forhandlinger om arbeidstidsordninger, konflikter på arbeidsplassen

Tilbud og protokoll

- § 23
- Unntak for tilbud og protokoll i saker om offentlige innkjøp
- Unntaket omfatter:
 - tilbud, dvs de svarene leverandørene gir
 - protokoller
 - gjelder frem til valg av leverandør *er gjort*opplysninger som er taushetsbelagt skal det ikke gis innsyn i – de må skilles ut

Interne dokumenter

- dokument utarbeidet for den interne saksforberedelsen kan unntas fra innsyn, § 14
- Eks interne notater fra saksbehandler til leder, også dokument fra fakultet til rektor er internt
- Skal vurdere merinnsyn dersom noen ber om innsyn
- Kan ikke gjøre unntak i følgende dokumenter:
 - endelig avgjørelse
 - generelle retningslinjer
 - dokument fra administrasjonen til Styret ved universiteter og høyskoler
 - dokumenter mellom fakulteter

- Dokument innhentet utenfra som ledd i den interne saksbehandlingen, § 15
- Kan unntas på visse vilkår:
 - at det er *påkrevd* av hensyn til en forsvarlig ivaretagelse av det offentlige sine interesser i saken (eks. rådgivende uttalelser, innstilling fra doktorgradskomite)
- Gjelder også for dokument om innhenting av dokument som nevnt ovenfor

NTNU

Det skapende universitet